

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟ ΧΟΛΛΥΓΟΥΝΤ

ΠΩΛ ΜΑΝΙ, Ο ΠΙΟ ΔΥΝΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΙΟ ΔΥΣΤΥΧΙΣΜΕΝΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

ρό και αισθαντικό πάθειο τους, και με το άκρων πλάνωνίκητο τους σεξ-άπτη. Άλλα ό Πώλ Μάνι είναι ένας γίγας, ένας γίγας σάν αυτούς που περιγράφει ή Παιάνια Διαθήκη...

"Όλοι μαρώσανταν τους φαίνονταν νάνοι. Τόσο πρωτόγονη, τόσο ζωώδη δίναμη έχει ο αντράς απότος! Δώναν τούς κοριμού, δύνανταν τον τυεψανταντούς και τη λεπτότερη έξεινη δύναμη της ψυχής. Στίς άρχας παλαιστέρες και στ' άρχα γυναικοτήρια, θά ήταν έντελως στο περιβώλιον του, το πλό φρασό, το πλό ταυρακό γι' αυτόν, δηρί δύνασταν σάν ξεφύρως λεπτοσαμούμενος, σάν κενάνες 'Αντίνοος της παρασκευής, άλλα σάν ένας μεστός και άρδος άθλητης, απ' έξεινος πού δοξαζόντονταν στο Πέντεβο.

"Άν θέζετε τὸν Μάνι, σὲ κανένα κοδιμάρο σαλόνι γιὰ νὰ χωριστούνται μὲ κτυπήσεις, ἀν τὸν στέλνατε νὰ πάξῃ πόρειο ή ματαράδα σὲ καμμιά αριστοχρατική λέσχη, θάσκαζε απ' τὴν πλῆξη, απ' τὴν άμφιανά η θά τάκανε μὲ καμμιά γάλαφρα. Μόνο κοσμικός δὲν μπορεῖ νὰ είναι ο άνθρωπος απότος, μόνο κολπικόνταντα και γιανόλογα δὲν ζέρει νά λέγη!

"Ο Πώλ Μάνι έχει καρακτηριστικά άκανόνιστα και σχεδόν βαρειά. Ή ζωή κάραςε βαθειά τ' αχράμια της στὸ πρόσωπο του. Είνε 'Έδραιος και οι έξεινελισμοὶ ποὺ ίντεστη νὰ φύνη τοὺς αποτυπωθήκαν άριστα και άνεξιτηλα στὴν ψυχή του...

Γεννήθηκε στὴ Βιέννη τὸ 1897 από μιὰ φτωχὴ οἰκογένεια δεατρίνων. Πέντε χρόνιαν ήρθε στὴν 'Αμερικὴ και κατοίκησε στὶς στενές και δρωμερές, στὶς άλλιες έβρατκες συνοικίες τῆς Νέας Υόρκης, τοῦ Σικάγου και τοῦ Κλίβελαντ. Ποτέ δὲν ζόρσατε τὸ φυσικό, ποτὲ δὲν φρεσεὶ μιὰ δλάληση, μιὰ πλήη αλλαξιά φούνη. 'Ηταν φτωχός, φρικτά, σκληρά, απελπιστικά φτωχός. Γνώσιτε τὴν πενία και τὸ κρύο, τὴν περιφρόδηση, και τὴν άπάνθρωπη αΐδιωροια τοῦ κόσπου. Τὴν ζεννοασιανή και τὴν ζαρό τῶν άλλων παιδιών δὲν τὶς ζεννοιούσαν σύντομα στηγμή. Μόνο στὸ δινειά την ζώντες κάποτε τὴν εὐτυχία, μιὰ εύτυχια ποὺ ζανόταν μόλις ξεντυόνεις και γ' από ήταν πό τυπορή και από τὴ διατηρία. Είδε ότι πολὺ φρίγορα, δητὶ η ζωή ήταν ένας έλδος φώκας διπού είχε αδίκα χειροπόδαρα παστή. Και μιὰ μέρα ό Πώλ Μάνι είπε: «Μέσα απ' απή τὴ φάκα διπού μ' έκλεισαν θά θγω. Θά θγω. Δπος-δπως!....»

Δέκα δλόκηρηρο χρόνια, άποι τελέωσε τὸ σχολείο — τὶς τέσσερες πρώτες τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ — γύριζε ό Πώλ Μάνι από τόπο σὲ τόπο, μὲ τὸν πατέρα του και μὲ τὴ υπέροχη του και μὲ τὸν φρεσοφούς του. Μόνη συντοροφά του ήταν ή μουσική. Στὶς μικράς ιντιμότητες παραστάσεις ποὺ έδιναν, απότος έπαιξε φυσαρμόνικα. Μά και μετά τὴν παραστάση, τραβινότας κατὰ τὴν έξοχη, και έκει, σὲ μιὰ άπόνειρη γονιά, στηγιγμένος στὸν κοριμό ένος δέντρου, έπαιξε. "Έπαιξε κι' έκλαινε. "Όλα τὰ νευκιά τον δινειά, δλες η γιλιές του έφρικες έλπιδες γινόντουσαν δάχρους ποιη κιλούσαν θερμά, γιλυκά, άπαλά πάνω στὴ φυσαρμόνικα του..

Μά ήταν έπαιξε η μουσική, τὸ ξαντάπανε η απελπισία του. "Εννοιούθε δι γερούσιος ποὺν άκρων δοκιμάστε ποὺ μοσκοβολιαμένο κρασί τῆς νειδητῆς. Τὸ κρασί απότο πολὺ λιγό τὸ δο-

("Αρθρο τῆς Αμερικανίδες δημοσιογράφου Γκλάντις Χώλλ)

κήματος ό Πώλ Μάνι...)

Κάποτε, στὶς μικρές οἰκογενειακές παραδιάσεις έπαιζε και ό Π. ώλ διάφορος ρόλους. Οι ρόλοι αυτοὶ δὲν ήσαν ποτὲ εύθυνοι. Μά και δταν ήσαν εύθυνοι, ήταν τόση μαίηνή ψυχή τοῦ μικρού ήθοτού, πού έδινε στους χρονικούς ρόλους του κάτι από τη μελαγχολία του. Τούς έκανε ποτὲ δικοὺς του, έπαιζε περισσότερο έτσι τοῦ φυσικοῦ...

Μήπως αυτὸς δὲν ζάνει και τόδια, πού έγινε ένας ενδόξος ήθοτούς του κινηματογράφου; Μήπως και τόδια δὲν σηεπάζει μ' ένα θλαφό σύνεφο μελαγχολίας — τόσο γνωτεύτης — δηπονόντερο καιδιά παίζει;

Πρώτη φορά τὸν είδα στὸ στούντιο. "Οτιάν μπήκα, θριστήταν πάνω στὴ σκηνή. Μόλις έπεσαν τὰ μάτια μου άπάνω του, δίχως νό θέλω; ψυχήσισα: «Αντός είνε ό Πώλ Μάνι! Τὸ ίδιο θάλεγα και όμοια γοργά ότι τὸν άναγνώριζα και άπιπλοφορίστης άναιμεα σὲ δωδεκάδες άνθρωπους ντιμένους μὲ διαιμόφραφα κοστούμα. Τόδις είνε ό μαγνητισμός πού άναδιδεται από τὸν άνθρωπο πάντα...»

Οταν άργότερα γνωριστήκαμε καλά και γειματίσαμε μαζί, τὸν φοίτητον.

—Επιθυμεῖτε νὰ κάνετε κάτι πού δὲν τὸ έγιναντε ποτέ; Θέλετε νὰ γίνετε κάτι τὸ όποιον δὲν άπτηξατε ποτέ;

Ένω ζάνα τὶς έρωτησες απήτες, ήξερα κιούλας τὶς απαντήσεις του. Τὶς διάβαζα σὲ άρδα, δηνάτα τον χαρακτηριστικά, στὰ βαθούλα τον σποτεινή μάτια, στὸ χαμογέλο του, πού εἶ οι αιε μέλλον μὲ χαμογέλο και πού ήταν κάτι άλλο, κάτι γεμάτο θλιψι. Και διάβασα στὰ μάτια του, δητὶ ήθελε πράγματα πού νὰ κάννη κάτι πού δὲν τόκωντε ποτέ, δητὶ η θέλει νά είναι κάτι πού δὲν άπτηξε ποτέ...

Νά είνε τί, νὰ κάνη τί; Νά έλευθερωθῆται από τὴν άνανυηση τοῦ παρελθόντος του!

Η άνανυησης απήτε είναι στὸν Πώλ Μάνι μιὰ έμμονη ίδεα. "Ένας έπιαλτης άνυπόφορος τὸν τρωαννεῖ, τὸν καταδιώκει στρεψός, τὴν μέσα στὴ δουλειά του, στὸ έπιστατού και στὸ σπίτι του, και τὴν ψηγά. Στὰ άνειρά του. Δὲν μπορεῖ νὰ ζεχάστη τὰ φυκτά γρούνα ποὺ πέρασε, τὴν πενία, τὸ κρύο, τὶς στρογήσεις, τὶς κακούσιες. Τῷ φαίνεται πῶς είναι άδικα πιασμένος σὲ μιὰ φάρα και ι γρεδασθησης απήτε είναι τόσο ισχυρή, ώστε ώρες-ώρες τον έρχεται νὰ ζεφωνήσῃ: «Έλειψεωθεῖτε με, άφηστε με νὰ θυγά τοῦ

Στὴ γεμάτη άλυσοσίδες φυλακή, πού λέγεται ζωή, υπάρχουν πολλοί φυλακισμένοι. Πολλοί πού πού κάνουν τὴν ίδια σπένη μὲ τὸν Πώλ Μάνι και πού νοιούντον τὴν ίδια έπιταπτή άνάρτη: νά βγαντε ξε! Μεροί προσταθοῦν νὰ ήσημονήσουν τὴ φυλακή τους μὲ γέλητα, μὲ άσωτείες, μὲ θρηγά. Άλλοι πραγκιάστηκαν σὲ μοναστήρια. Άλλοι ούσων δὲν έπιχειροῦν κάν νά σπάσουν τὰ δεσμά τους. Γιατὶ ζέρουν διτὶ ήταν σπάσουν τὰ δεσμά τους, θά κάνουν νὰ πονέσουν πολλοί γιώτο τους. Και δούσι πόνεσαν, δὲν μποροῦν νὰ κάνουν τοὺς άλλους νά πονέσουν...

"Ένας απ' απήτε είναι και ό Πώλ Μάνι.

Μιὰ άλλη μέρα μου πού έλεγε ό Μάνι, με πό θλιψιερή άποτο τὴ συνηθίσαντεν τον φωνή:

—Πολλές φροές είτα: Μιὰ από τὶς ήμερες απήτε μὲ φρύνο, θά γνω από τὴ φυλακή μου, θά ζω στάσω τὴ φάρα. Μά δὲν έφρυγα, δὲν έφρυγα, γιατὶ η ζωή μου είναι αδιάπαστα ένομενή μὲ τὴ ζωή ένδος άλλου, μὲ τὴ ζωή της γεννάζας μου. Είμαστε έντεκα χρόνια πατρομένου και ό δεσμος πού μᾶς ένονται είναι δ τὸ άρμονικός ποιη μπορεῖ νά γίνη. "Άν παντρεύσουμε μιὰν άλλη γινανά, θά μπορούστη ίσως τὴν άφρωτην και τὴ φύγω και ίσως απήτε δηλ η ζητανε το κατίτερο, για μένα. "Άνθρωποι σάν και μένα, δὲν θάπερε ποτὲ νά παντρεύνωνται. Μόνον έπειδη η γινανά και έσταθηκε δυνατό νά ειπωστε εύτιχεις...

...Δὲν μπορώ νά αισθανθῶ τὸ σπίτι, απήτε πού λέγεται ζωή, πού έρεσε τὸ σπίτιον. Μ' άρεσε νά τρηγάζω, ν' άλλαξω διαφωτισμένος. Στὴν άλλη γιατὶ απήτε δημιουργήσαμε τη νευρασθενεία πού μού άφηνε και πού ξενόγεια πού παραδίζαμε, συλλογίζομε τη διαθέσιμη πού μού άφηνε και πού ξενόγεια πού παραδίζαμε. Συλλογίζομε τη διαθέσιμη πού μού άφηνε και πού ξενόγεια πού παραδίζαμε. Πάσις νά τούτο δὲν κάνω παιδιά. Πάσις νά

Πώλ Μάνι

(Τελευταία φωτογραφία του)

